

Otvoreno pismo Visokog predstavnika penzionerima Bosne i Hercegovine

Postovani penzioneri,

Kad zima kuca na vrata Bosne i Hercegovine, moj ured je preplavljen vasim pismima u kojima izrazavate zabrinutost da necete imati dovoljno novaca za hranu, lijekove ili grijanje.

Ja razumijem vasu zabrinutost. Ja znam da je veoma tesko sastavlјati kraj sa krajem sa penzijama koje sada primate. To me posebno brine jer ste cijeli svoj život naporno radili i očekivali da vam penzija bude dovoljna kada se penzionisete.

Ali morate znati dvije cinjenice: prvo, Bosna i Hercegovina je siromasna zemlja koja je izasla iz rata i u kojoj ima malo novca. Ona sada pocinje da reformise svoju ekonomiju i stvara uslove za ekonomski rast. Ali bice potrebno neko vrijeme dok ove refome ne donesu plodove. Do tada, ono malo novca koji se može podijeliti se mora ravnomjerno rasporediti svim kategorijama kojima je potreban: vama, ali također i invalidima, borcima, raseljenim licima, nezaposlenim i mnogim drugim.

Drugo, svi moraju stegnuti svoje kaiseve i raditi naporno da bi se situacija popravila. Poput vas i ja sam odrastao u zemlji koja je prolazila kroz teska vremena nakon drugog svjetskog rata. Vi se, po drugi put, morate suociti sa teskim zadatkom rekonstrukcije.

Medjunarodna zajednica može pruziti pomoc samo onim zemljama koje same sebi pomazu. Ona ima vaznu ulogu u Bosni i Hercegovini, ali nije spremna da rukovodi zemljom. Nivo medjunarodne pomoći u ovoj zemlji u zadnjih pet godina je dosada nevidjen. Sada je potrebno da Bosna i Hercegovina sama

stvoriti ekonomski rast koji će donijeti više novaca za penzije.

Potrebna je politička volja da bi se izvršile potrebne korjenite reforme s ciljem ostvarenja gore navedenoga. Potreban je duh poduzetništva i to ne samo od strane politickog rukovodstva ove zemlje nego i od svakog građanina ove zemlje.

Nitko ne osporava da su reforme, i to uglavnom ekonomiske reforme, bolne cak i u bogatijim zemljama nego sto je to Bosna i Hercegovina. Međutim, reforme su potrebne i neizbjedne ukoliko ova zemlja zeli da se vrsta u red razvijenih zemalja. OHR u saradnji sa Evropskom unijom, Sjedinjenim Američkim Državama, Međunarodnim monetarnim fondom, Svjetskom bankom i ostalim organizacijama ima jasnu viziju o onome sto treba uraditi u ovoj zemlji da bi se ozivjela njena ekonomija. Ukratko: tržisna ekonomija i stvaranje uslova koji će privuci domace i strane investicije.

Konkretno, kada govorimo o penzijama, ja samo mogu ponoviti ono sto sam rekao mnogo puta ranije: ako nema novaca, nema se stati ni trositi. Pensijski fondovi mogu podijeliti samo ono sto prikupe. Ranije su davana obecanja o visim penzijama. Kao rezultat tih obecanja, neke penzije jednostavno nisu isplaćivane. Možda je bilo dovoljno novca u fondu da bi se pokrio jedan mjesec, možda i drugi ali bi se onda fond ispraznio te bi se treci mjesec preskocio, stvarajući na taj način neisplaćene penzije.

Novim izmjenama i dopunama se osigurava da sada primaju penzije na vrijeme, sprecavajući sadasnju situaciju da mjesecima ne primaju penzije. Vase vlasti moraju pronaći gotovinu da bi isplatili zaostale penzije.

Penzije će se povećati kada se pokrene ekonomija. Da bi se to dogodilo, vlade entiteta moraju rjesiti problem sive ekonomije, poreske utaje, povlastica pristrasno odabranim kategorijama stanovništva i netransparentnost u upravljanju

penzionim fondovima. Nadam se da će vasi novoizabrani organi vlasti poduzeti mјere da bi se povećao prikupljeni iznos doprinosa za penzije, tako da se nivo isplate poveća u relativno kratkom vremenu. Da bi se to postiglo, vase vlade moraju implementirati amandmane i zakone u formi u kojoj su nametnuti.

Medjunarodna zajednica je spremna pružiti pomoć na slijedeci nacin:

- Svjetska banka i OHR sada pazljivo analiziraju situaciju vezano za izuzete kategorije kao što su vojnici i policajci, da bi se pronašli nacini za njihovo uskladjivanje sa medjunarodnim standardima. Međutim, kao i sa poreskom osnovicom u BiH, ja mislim da bi trebalo biti što je moguce manje izuzetaka
- Neophodna finansijska kontrola penzionih fondova u Sarajevu i Mostaru, prije njihovog spajanja, ce rasvijetliti sve probleme. Transparentnost bi trebala biti prvi prioritet novog Fonda koji je nastao spajanjem.

Amandmani osiguravaju daljnji pristup BiH stotinama miliona dolara medjunarodnih sredstava.

Vase penzije će se povećati samo ako ljudi u BiH i njihove vodje ulože napore za provođenje ekonomskih reformi te tako podstaknu stvarne, odrzive ekonomske aktivnosti u ovoj zemlji. Novac za veće penzije se ne može dobiti carolijom iz samoga zraka.

Novoizabrani politički predstavnici u BiH nemaju vremena za gubljenje i moraju pozuriti da bi formirali vlade koja će raditi.

Nadam se da sam vam ovim iskrenim obraćanjem ukazao postovanje koje vi zasluzujete. Ovo su teske riječi u teskim vremenima.

S postovanjem,

Wolfgang Petritsch